

УДК 373.3:82-053.2:316.752

[https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-6\(14\)-263-274](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-6(14)-263-274)

Качак Тетяна Богданівна доктор філологічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, <https://orcid.org/0000-0002-6863-1736>

Бойко Мар'яна Анріївна здобувачка освіти 3 курсу спеціальності «Початкова освіта» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, <https://orcid.org/0009-0000-6633-9419>

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ЛІТЕРАТУРНО - ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. У статті проаналізовано особливості патріотичного виховання молодших школярів засобами літературно-ігрових технологій. На основі аналізу теоретичних праць І. Беха, Н. Безлюдної, К. Чорної, В. Киричок, К. Лісовської та інших дослідників стверджено, що саме в молодшому шкільному віці відбувається активне становлення моральних орієнтирів, соціальних навичок, почуття відповідальності та любові до Батьківщини.

Зауважено, що патріотичне виховання сучасних учнів потребує не лише якісного змісту, а й актуальних, дієвих форм та інноваційних методів роботи. Дитяча література є потужним засобом патріотичного виховання, оскільки через образи героїв, знайомі події, символи та художнє слово впливає на свідомість і почуття молодших школярів. Її ефективність залежить від уважного добору творів за змістовими, жанровими, візуальними та інтерактивними критеріями, правильно підібраних методик їх аналізу та врахування вікових особливостей дітей-читачів.

У сучасному патріотичному вихованні дітей особливе значення має інтеграція патріотичних ідей у доступні, емоційно привабливі та змістовно насичені форми, що відповідають віковим особливостям молодших школярів. Одним із ефективних засобів реалізації цього підходу є використання сучасних патріотичних символів, які знайомі й близькі їм. Таким є образ Пса Патрона – реального службового собаки, який став символом відваги, самопожертви та вірності Україні.

Запропоновано інтерактивні ігрові вправи та інтерактивний плакат для роботи з творами «Пес Патрон. Маленька історія про велику мрію» Зоряни Живки, «Казка про світло» Христини Лукашук, «Залізницею додому» Мар'яни

Савки, «Яблука війни» Надійки Гербіш, «Ці дивовижні українці» як на уроках літературного читання та в позаурочний час. Такі форми роботи на основі прочитаного активізують пізнавальну діяльність, сприяють емоційному сприйманню змісту творів та формуванню національної свідомості й патріотичних цінностей юного покоління.

Ключові слова: молодші школярі, патріотичне виховання, дитяча література, літературно-ігрові технології, національна свідомість, інтерактивні методики.

Kachak Tetiana Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor of the Department of Primary Education and Educational Innovations of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, <https://orcid.org/0000-0002-6863-1736>

Boiko Mariana 3rd year student of the specialty «Primary Education» of the Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, <https://orcid.org/0009-0000-6633-9419>

PATRIOTIC EDUCATION OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS THROUGH LITERARY-PLAYING TECHNOLOGIES

Abstract. The article analyzes the peculiarities of patriotic education for primary school students through literary-playing technologies. Based on the analysis of theoretical works by I. Bekh, N. Bezlyudna, K. Chorna, V. Kyrychok, K. Lisovska, and other researchers, it is asserted that it is during the primary school years that the active formation of moral values, social skills, a sense of responsibility, and love for the homeland takes place.

It is noted that modern patriotic education requires not only quality content but also relevant, effective forms and innovative methods of work. Children's literature is a powerful tool for patriotic education, as it influences the consciousness and emotions of younger students through images of heroes, familiar events, symbols, and artistic language. Its effectiveness depends on the careful selection of works based on content, genre, visual, and interactive criteria, the appropriate methods of their analysis, and taking into account the age characteristics of child readers.

In modern patriotic education, special attention is paid to the integration of patriotic ideas into accessible, emotionally attractive, and content-rich forms that correspond to the age characteristics of younger students. One of the effective tools for implementing this approach is the use of modern patriotic symbols that are familiar and close to them. One such symbol is the image of the dog Patron – a real service dog who became a symbol of courage, self-sacrifice, and loyalty to Ukraine.

Interactive exercises and an interactive poster have been proposed for working with works such as “*Pes Patron. A Little Story About a Big Dream*” by Zoryana Zhivka, “*The Tale of Light*” by Khrystyna Lukashchuk, “*On the Railway Home*” by Mariyana Savka, “*Apples of War*” by Nadiya Herbish, and “*These Amazing Ukrainians*” in both literature lessons and extracurricular time. Such forms of work based on the reading activate cognitive activity, contribute to the emotional perception of the content of the works, and help shape the national consciousness and patriotic values of the younger generation.

Keywords: primary school students, patriotic education, children's literature, literary-playing technologies, national consciousness, interactive methods.

Постановка проблеми. Патріотичне виховання є однією з основних складових формування національної свідомості та громадянської позиції у молодших школярів. В умовах сучасних викликів, особливо в умовах війни, важливо не лише формувати знання про історію та культуру своєї країни, але й виховувати в дітей почуття гордості за свою Батьківщину, готовність захищати її. Сучасні методи патріотичного виховання включають інтеграцію різноманітних підходів, серед яких особливе місце займає читання й осмислення дитячої літератури. Завдяки книгам, що відображають національні цінності та героїчні подвиги українців, діти можуть не лише дізнатися про важливі історичні події, але й осмислити чи емоційно пережити їх.

Патріотичне виховання сучасних учнів потребує не лише якісного змісту, а й актуальних, дієвих форм та інноваційних методів роботи. Оскільки література на патріотичну тематику забезпечує реалізацію змістового аспекту виховання, то інтеграція ігрових методів та сучасних технологій, цифрових інструментів і використання їх у процесі роботи з художніми творами є запорукою результативної методичної складової цього процесу. Окрім того читання та аналіз прочитаного дозволяє учням не лише набути знань про Україну, її символи, культуру, традиції, національну ідентичність, а й сприяє розвитку критичного мислення, творчої уяви та співпереживання.

З огляду на це, важливим завданням сучасного вчителя є залучення дітей до читання й опрацювання дитячої літератури на патріотичну тематику, а також пошук і впровадження ефективних літературно-ігрових технологій, які будуть сприяти патріотичному вихованню молодших школярів і стануть основою для їхньої активної громадянської позиції в майбутньому.

Мета розвідки – висвітлити ефективність дитячої літератури та ігрових технологій як засобів формування національної свідомості, патріотичних цінностей учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Патріотичне виховання молодших школярів є важливим компонентом сучасної освітньої практики, що

набуває особливого значення в умовах глобальних викликів і соціальних трансформацій. Про це свідчать праці науковців та навчально-методичні розробки вчителів (Н. Безлюдна, І. Бех, Т. Качак, М. Качур, В. Киричок, Х. Ленько, К. Лісовська, О. Пометун, О. Савченко, О. Сухомлинська, М. Фіцула, К. Чорна та ін.).

І. Бех та К. Чорна визначають патріотизм як основну цінність громадянина, підкреслюючи, що «патріотизм – це любов до Батьківщини, українського народу, турбота про його та своє благо, сприяння становленню й утвердженню України як суверенної, правової, демократичної, соціальної держави, готовність відстояти її незалежність, служити і захищати її, розділити свою долю з її долею» [2].

Особливості національно-патріотичного виховання молодших школярів в умовах воєнного стану розкриває Н. Безлюдна. Дослідниця здійснює аналіз базових понять патріотизму та патріотичного виховання, наголошуючи на їх критичному значенні в умовах воєнного часу: «війна з росією актуалізувала потребу в національно-патріотичному вихованні всіх громадян України і молодших школярів зокрема, адже молодший шкільний вік є особливим періодом в онтогенезі, у набутті досвіду соціальної поведінки, почуттєвої, морально-етичної та естетичної сфери як основи для подальшого формування високої національної самосвідомості, активної громадянської позиції, готовності до захисту національних інтересів, незалежності й цілісності України, утвердження національного суверенітету держави [1, с. 81-82]. В цей період особливо важливо формувати у дітей усвідомлення національної ідентичності, почуття гордості за свою країну та готовність до відповідального громадянства.

В. Киричок, узагальнюючи студії з проблеми, окреслює критерії патріотизму: «любов, вірність і служіння Батьківщині, турбота про забезпечення цілісності і суверенітету України, піклування про її постійний розвиток на шляху демократичного національного відродження, сприяння гармонізації державних, суспільних та особистісних інтересів у повсякденному житті. Патріотизм передбачає також знання особливостей своєї «малої Батьківщини», любов до неї» [11, с. 135]. При цьому акцентує увагу на методі проєктів як ефективному інструменті формування патріотичних цінностей у дітей. Авторка зазначає, що залучення учнів до активної дослідницької та творчої діяльності сприяє більш глибокому засвоєнню патріотичних ідей, розвитку соціальної активності та формуванню громадянської відповідальності.

Н. Бондаренко і С. Косянчук розглядають шляхи підвищення ефективності патріотичного виховання в умовах російсько-української війни, пропонуючи різні методичні підходи до формування національної свідомості

школярів, зокрема й через активне використання літератури, ігрових технологій, а також залучення дітей до суспільно-корисної діяльності. Вони переконані, що «уроки літератури дають багатий матеріал для формування моральних, ціннісних ідеалів української юні, виховання патріотизму й гордості за Українську державу і її героїчний народ, встановлюють зв'язок минулого з сучасним і майбутнім. Зміст літературної освіти удоцільнює фокусування уваги учнів на ціннісному потенціалі творів, які розкривають чесноти українців» [7, с. 40].

Основні тенденції розвитку патріотичного виховання в контексті реформування початкової освіти, зокрема реалізації Концепції «Нова українська школа» проаналізувала К. Лісовська. Дослідниця наголошує на необхідності оновлення змісту виховної роботи відповідно до сучасних викликів, зокрема через інтеграцію патріотичних тем у навчальні дисципліни та позакласну діяльність. Серед основних тенденцій національно-патріотичного виховання школярів окрім інтеграції патріотичних тем називає також проектну діяльність, використання сучасних технологій та медіаресурсів, співпрацю з родиною та громадою, залучення історичної пам'яті та героїв сучасності, розвиток громадянських компетентностей [12, с. 114].

Т. Качак і Х. Ленько ефективним інструментом патріотичного виховання молодших школярів називають дитячу літературу, яка «демонструє патріотичні цінності в дії, засобами художнього слова впливає на уяву, розуміння, пізнання й емоції дитини, дає приклади поведінки для наслідування» [8, с. 57]. Такими є оповідання Галини Кирпи («Мій тато став зіркою»), Мар'яни Савки («Залізницею додому»), Надійки Гербіш («Яблука війни»), Катерини Єгорушкіної («Мої вимушені канікули»), казки Івана Андрусяка («Жерар-партизан», «Жерар на Витівці»), Зірки Мензатюк («Макове князювання»), Лариси Ніцой («Незламні мураші»), книжки-картинки Христини Лукашук («Казка про світло», «Казка про Майдан»), Романи Романишин та Андрія Лесів («Війна, що змінила Рондо»), Юлії Смаль («П'ять колосків») та ін.

Виклад основного матеріалу. У процесі патріотичного виховання молодших школярів література є важливим інструментом, особливо коли її використовують у поєднанні з ігровими технологіями. Такий підхід дозволяє максимально враховувати вікові особливості учнів молодшого шкільного віку, їх життєвий досвід, емоційне сприйняття навколишнього світу. Від того, наскільки ефективно організовано роботу з патріотичною літературою, залежить здатність учнів усвідомлювати важливість любові до Батьківщини, поваги до національної культури та історії, розуміння таких понять, як «героїзм», «відвага», «честь», «свобода», сповідування патріотичних цінностей та наслідування національно свідомої поведінки героїв.

Книги, в яких актуалізовано патріотичну тематику та національні ідеї, легко й емоційно сприймаються юними читачами, коли автори вводять у сюжет знайомих героїв сучасності, обігрують події з реального часу чи пропонують приклади поведінки ровесників. Саме завдяки таким текстам формуються уявлення про моральні цінності, гідність, відповідальність, відбувається усвідомлення власної національної ідентичності.

Для того, щоб робота з патріотичною літературою була ефективною, необхідно дотримуватися певних критеріїв, які варто враховувати при виборі текстів та методів їх опрацювання з учнями на уроках мовно-літературної освітньої галузі, літературного читання чи в позаурочний час (Таблиця 1).

Таблиця 1.

Критерії оцінки ефективності літературних творів у патріотичному вихованні молодших школярів

Змістове наповнення книги	Відповідність віковим особливостям учнів початкової школи. Текст має бути чітким, доступним, зрозумілим і цікавим для дітей. Викладені ідеї повинні відповідати їхньому рівню розвитку, сприяти формуванню патріотичних почуттів і громадянської свідомості.
Жанрова різноманітність	Читання і опрацювання творів різних жанрів (казки, оповідання, вірші, легенди, документальні розповіді, книжки-картинки) дозволяє охопити широку аудиторію учнів із різними вподобаннями і читацькими інтересами та розширює їхні знання про історію, культуру й традиції своєї країни.
Художнє оформлення	Наявність якісних ілюстрацій, відповідних віку дітей, які допомагають краще зрозуміти зміст. Використання зручного для читання шрифту та гармонійного колірного рішення, що не перевантажує зір і підсилює інтерес до твору.
Інтерактивні елементи	Запитання, завдання, творчі вправи, що активізують мислення, розвивають уяву, сприяють усвідомленню прочитаного та викликають емоційний відгук у дитини. Такі елементи допомагають учням глибше осмислити патріотичні ідеї та застосувати їх у повсякденному житті.

Важливо не лише пропонувати учням книги, а й організувати роботу з ними так, щоб дитина відчувала емоційну залученість до змісту. А це можливо за умови активного обговорення, виконання творчих завдань та ігор за мотивами прочитаного. Така інтерактивна форма колективної чи групової взаємодії з літературою допомагає глибше осмислити і засвоїти матеріал, сприяючи розвитку критичного мислення, емоційної чутливості та активної громадянської позиції учнів.

Читання й опрацювання книг на патріотичну тематику підсилюють традиційні методи навчання й виховання учнів. А це розповіді вчителя, ігри, перегляд відео, документальних наочних матеріалів, які доступно розкривають історію та культуру рідного краю, пропагують національні цінності; залучення учнів до заходів патріотичного спрямування; вивчення життєписів видатних постатей і національних героїв. Щодо останнього варто зауважити, що сегмент біографічної прози сучасної української дитячої літератури представлений дуже добре [9, с. 406 - 410]. Це найперше біографічна серія «Життя видатних дітей» (видавництво «Грані-Т», 2007 - 2012), у якій побачили світ біографічні оповідання і казки сучасних письменників про Марію Заньковецьку, Олену Телігу, Марію Приймаченко, Івана Піддубного, Катрусю Білокур, Василя Стефаника, Ольгу Кобилянську, Лесю Українку та ін. А також серія біографічної прози для дітей «Видатні українці» (видавництво «Іріо», 2018 - 2020), до якої належать книги про Любомира Гузара, Леоніда Каденюка, Валерія Лобановського, Ігоря Сікорського, Кузьму Скрябіна та ін. Особливої уваги варта книга Наталії Савчук «Тато мій Петлюра» (2025). Це науково-популярне видання у формі «життєпису-інсталяції», де історія Симона Петлюри подається від імені його доньки Лесі, з якою його пов'язували теплі й довірливі стосунки. У семи оповідях розкриваються різні риси постаті Петлюри, цікаві для дітей, зокрема його любов до мистецтва, лідерські якості та відданість справі, а також подаються пізнавальні відомості про історичний контекст і людей з його оточення.

У сучасному патріотичному вихованні дітей особливе значення має інтеграція патріотичних ідей у доступні, емоційно привабливі та змістовно насичені форми, що відповідають віковим особливостям молодших школярів. Одним із ефективних засобів реалізації цього підходу є використання сучасних патріотичних символів, які знайомі й близькі їм. Таким є образ Пса Патрона – реального службового собаки, який став символом відваги, самопожертви та вірності Україні. Його пригоди, представлені у книгах Зоряни Живки «Пес Патрон. Маленька історія про велику мрію», Галини Ткачук «Сни пса Патрона», коміксах Юліти Ран і Катерини Підлісної «Пес Патрон і Шкарпетковий монстр», «Пес Патрон і великий Т.» не лише захоплюють дітей, а й формують у них почуття гордості за свою країну та підсилюють патріотичні почуття.

Пес Патрон – український собака-винюхувач вибухівки, який став талісманом Державної служби з надзвичайних ситуацій (ДСНС). Він здобув велику популярність завдяки своїй відданості та сміливості під час виконання небезпечних завдань з розмінування. За даними ДСНС, до березня 2022 року Патрон допоміг виявити понад 90 вибухових пристроїв, встановлених

Рисунок 1. Інтерактивний плакат «Рекомендації для читання від Пса Патрона»

Запропонована для читання підбірка дитячих книг є не лише візуально привабливою, а й наповненою глибоким змістом, що допомагає дітям краще зрозуміти сутність патріотизму, важливість підтримки одне одного та силу єдності. Тут представлені твори сучасних українських авторів, які розкривають різні аспекти національної ідентичності, історичної пам'яті та героїзму. «Казка про світло» Х. Лукашук знайомить дітей із символічною історією української землі — від її створення, через темні часи, до перемоги добра. Глибокі образи, використані авторкою, допомагають дітям усвідомити важливість духовних цінностей та національної самосвідомості. У книзі М. Савки «Залізницею додому» йдеться про дівчинку Єву, яка евакуюється з мамою під час війни. Через цю історію діти дізнаються про роль українських залізничників у воєнний час і вчаться цінувати взаємопідтримку, людяність і турботу. Книга «Ці дивовижні українці» відкриває перед читачами захопливу мандрівку Україною та знайомить із видатними особистостями, які вплинули на становлення держави. Такий підхід формує гордість за свою країну та інтерес до її минулого.

Особливе місце в добірці займає книга «Яблука війни» Н. Гербіш, яка порушує непрості теми еміграції, посттравматичного досвіду та труднощів у родинних стосунках під час війни. Її читання сприяє розвитку емпатії, розумінню внутрішнього світу дітей, які пережили втрату або змушені були залишити дім.

«Привид Києва. Манга» Мацуди Джюко – історія про легендарного пілота, що захищав небо над Києвом. Завдяки динамічному стилю та сучасному формату, книга привертає увагу юних читачів і мотивує їх до переосмислення поняття героїзму у сучасних реаліях.

Цю добірку було створено за допомогою цифровому застосунку Genially, що дало змогу зробити плакат інтерактивним. Зображення до кожної книги були частково взяті з оригінальних видань, а частково згенеровані за допомогою штучного інтелекту. У результаті вийшов не просто інформа-

тивний, а й естетично привабливий ресурс, який легко інтегрується в освітній процес. Плакат може бути використаний як на уроках читання, так і під час інших заходів чи в процесі популяризації дитячого читання бібліотеками.

Після читання і обговорення цих книг учням пропонуємо інтерактивну гру «Пошуковий загін Пса Патрона: Шукаємо ілюстрації до прочитаних книг», створену на платформі Wordwall [6]. Її можна грати ідивідуально чи командою. Алгоритм гри простий: Спочатку на екрані з'являється книги на патріотичну тематику, а також ілюстрації з цих книг. Учасники повинні «пов'язати» ілюстрації з відповідними книгами. Після того як усі ілюстрації будуть розміщені, учні можуть перевірити свої відповіді, натиснувши на кнопку «Перевірити». Якщо завдання виконане правильно, з'явиться повідомлення з похвалою; якщо щось не так – підказка, де саме допущена помилка.

Ця гра сприятиме закріпленню отриманих знань, розвитку уважності, логічного мислення та асоціативного сприйняття текстового матеріалу. Педагоги однакостайні в тому, що гра є найефективнішим методом навчання, адже саме в процесі гри здобувачі освіти розвивають навички спостереження, аналізу, порівняння, класифікації явищ, предметів за певними ознаками, узагальнення.

Висновки. Патріотичне виховання молодших школярів є важливим компонентом формування національної свідомості, моральних цінностей та громадянської відповідальності юної особистості. Дитяча література відіграє ключову роль у цьому процесі, оскільки через доступні образи, захопливі історії та зрозумілі моральні орієнтири допомагає дітям осмислити важливість любові до Батьківщини, поваги до її культури та історії. Її виховний вплив на молодших школярів підсилюють ігрові технології. Сучасним школярам цікаві ігри, створені на основі літературного матеріалу за допомогою цифрових ресурсів (LearningApps, Wordwall, Genially та ін).

Апробація ігрових вправ, створених на основі тексту Зоряни Живки «Пес Патрон. Маленька історія про велику мрію», а також робота з інтерактивним плакатом і проходження етапів тематичної гри свідчать про ефективність поєднання читання художніх творів на патріотичну тематику з ігровими технологіями. Такий підхід не лише сприяє розвитку читацької культури, а й формує у дітей патріотичні цінності, переконання, почуття гордості за свою країну та мотивацію до активної участі в її житті. Завдяки емоційній залученості, процес виховання стає природним, глибоко усвідомленим і результативним, а патріотична ідея – близькою та зрозумілою. Отже, впровадження літературно-ігрових технологій у патріотичне виховання молодших школярів є ефективним у формуванні національно свідомої, активної та відповідальної особистості.

Література:

1. Безлюдна Н. Особливості національно-патріотичного виховання молодших школярів в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасної школи*. 2022. № 2. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_school/2022/2/12.pdf
2. Бех І. Д., Чорна К. І. Національна ідея в становленні громадянина – патріота України: програмно-виховний контекст. Київ: ПІВ АНП України, 2008.
3. Бойко М. *Інтерактивна вправ на основі твору Зоряни Живки про пса Патрона*. URL: <https://learningapps.org/watch?v=pawv01xrn25>
4. Бойко М. *Інтерактивна гра «Перший мільйон» на основі твору Зоряни Живки про пса Патрона*. URL: <https://surl.li/wmsvbg>
5. Бойко М. *Рекомендації для читання від Пса Патрона. Інтерактивна підбірка патріотичної літератури для учнів 2-4 класів*. URL: <https://view.genially.com/67376bb73ae88461b53b40a0/interactive>
6. Бойко М. *Інтерактивна гра «Пошуковий загін Пса Патрона: Шукаємо ілюстрації до прочитаних книг»*. URL: <https://wordwall.net/resource/88889579>
7. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів: методичні рекомендації. Київ: Фенікс, 2022. 64 с.
8. Качак Т., Ленько Х. Формування у молодших школярів патріотичних цінностей засобами дитячої літератури. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 62. Т. 1. С.55 – 59. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/62.1.11>
9. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва. підручник 3-тє вид., доповн. Київ: ВЦ «Академія», 2025. 456 с.
10. Качак Т. Цифрові інструменти літературної освіти в початковій школі. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2024. 196 с.
11. Киричок В. А. Сучасні форми і методи патріотичного виховання молодших школярів у позаурочній діяльності. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді, 2010, №14, с. 134 – 144. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/2515/1/Киричок_2010-Кн-1.pdf
12. Лісовська К. Сучасні тенденції формування національно-патріотичного виховання у молодших школярів. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 2023. №3. С. 111 – 118. <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2024.4214>
13. Офіційний сайт Пса Патрона. URL: <https://patron.dog>

References:

1. Bezliudna, N. (2022). Osoblyvosti natsionalno-patriotychnoho vykhovannia molodshykh shkoliariv v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of national-patriotic education of primary school children under martial law]. *Problemy suchasnoi shkoly*, 2. Retrieved from https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_school/2022/2/12.pdf [in Ukrainian].
2. Bekh, I. D., & Chorna, K. I. (2008). *Natsionalna ideia v stanovlenni hromadianyna – patriota Ukrainy: prohramno-vykhovnyi kontekst* [The national idea in the formation of a citizen-patriot of Ukraine: Program-educational context]. Kyiv: IPV ANP Ukrainy [in Ukrainian].
3. Boiko, M. (n.d.). *Interaktyvna vprava na osnovi tvoruv Zoriany Zhivky pro psa Patrona* [Interactive exercise based on Zoriana Zhivka's story about the dog Patron]. Retrieved from <https://learningapps.org/watch?v=pawv01xrn25> [in Ukrainian].
4. Boiko, M. (n.d.). *Interaktyvna hra "Pershyi miljon" na osnovi tvoruv Zoriany Zhivky pro psa Patrona* [Interactive game "First Million" based on Zoriana Zhivka's story about the dog Patron]. Retrieved from <https://surl.li/wmsvbg> [in Ukrainian].

5. Boiko, M. (n.d.). *Rekomendatsii dlia chytannia vid Psa Patrona. Interaktyvna pidbirka patriotychnoi literatury dlia uchniv 2–4 klasiv* [Reading recommendations from the dog Patron. Interactive collection of patriotic literature for grades 2–4]. Retrieved from <https://view.genially.com/67376bb73ae88461b53b40a0/interactive> [in Ukrainian].

6. Boiko, M. (n.d.). *Interaktyvna hra “Poshukovyi zahin Psa Patrona: Shukaemo iliustratsii do prochytyanykh knykh”* [Interactive game “Search team of dog Patron: Looking for illustrations to read books”]. Retrieved from <https://wordwall.net/resource/88889579> [in Ukrainian].

7. Bondarenko, N. V., & Kosianchuk, S. V. (2022). *Natsionalno-patriotychne vykhovannia u konteksti suchasnykh vyklykiv: Metodychni rekomendatsii* [National-patriotic education in the context of modern challenges: Methodical recommendations]. Kyiv: Fenyks [in Ukrainian].

8. Kachak, T., & Lenko, Kh. (2023). *Formation of patriotic values in elementary school students by means of children's literature. Innovatsiina Pedagogika*, 62(1), 55–59. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/62.1.11> [in Ukrainian].

9. Kachak, T. (2025). *Ukrainska literatura dlia ditei ta yunatstva* (3rd ed.) [Ukrainian literature for children and youth]. Kyiv: VC “Akademiia” [in Ukrainian].

10. Kachak, T. (2024). *Tsyfrovi instrumenty literaturnoi osvity v pochatkovii shkoli* [Digital tools for literary education in primary school]. Ivano-Frankivsk: Misto NV [in Ukrainian].

11. Kyrychok, V. A. (2010). Suchasni formy i metody patriotychnoho vykhovannia molodshykh shkoliariv u pozaourochnii diialnosti [Modern forms and methods of patriotic education of primary school children in extracurricular activities]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*, 14, 134–144. Retrieved from https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/2515/1/Киричок_2010-КН-1.pdf [in Ukrainian].

12. Lisovska, K. (2023). Suchasni tendentsii formuvannia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia u molodshykh shkoliariv [Modern trends in the formation of national-patriotic education in primary school children]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*, 3, 111–118. <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2024.4214> [in Ukrainian].

13. Patron Dog Official Website. (n.d.). Retrieved from <https://patron.dog> [in Ukrainian].